

Uit strijd geboren

Hoewel Ierland als eiland door zijn ligging afgezonderd was van de rest van Europa, heeft het gedurende de vroegste tijden toch al de invloed van culturen en volken van het vasteland ondergaan en zelfs soms een ingrijpende rol op het continent gespeeld. De archeologische vondsten die er werden gedaan, wijzen op een zeer drukke bedrijvigheid in de steen- en vooral in de bronstijd. Toen was Ierland wellicht een centrum van goudontginning. Het waren de Kelten die in Ierland de invloed van het Europese vasteland deden doordringen. Toen via de Romeinse heirbanen ook het christendom op de Britse Eilanden werd verspreid, werd Ierland er in de 5e eeuw ook deelachtig aan gemaakt. De grootste verdienste

hierbij kwam toe aan de Brit Patricius. Onder zijn impuls immers werd Ierland een bloeiend centrum van monnikenwezen. In vergelijking met het overige deel van West-Europa, waar de volksverhuizingen niet alleen de Romeinse nederzettingen en cultuur hadden geteisterd, maar ook op zeer vele plaatsen het geloof hadden ondermijnd, was Ierland tijdens de vroege middeleeuwen een ware kern van kerkelijk leven. De tweede evangelisatie van West-Europa werd dan ook voor een groot deel door de Ieren mogelijk gemaakt, o.a. door Columbanus. Het groene Erin of Ierland zou echter niet van de verschrikking van het wapengeweld gespaard blijven. In 795 begonnen immers de invallen der Noormannen. Ze zouden tot 837 blijven aanhouden. Nochtans bleef er een sterke culturele bedrijvigheid op het eiland bestaan gedurende de 9e en 10e eeuw. Aan de horizon rees evenwel voor Ierland een nieuw en ernstiger gevaar. In Engeland was immers de vorstelijke macht met de komst van Willem de Veroveraar geweldig toegenomen. Dra zouden van hieruit de eerste pogingen om Ierland te veroveren ondernomen worden. Het begon met Hendrik II Plantagenet, die in de 12e eeuw van een geschil tussen de plaatselijke Ierse machtsdragers gebruik maakte om zich in de binnenlandse aangelegenheden van het eiland te mengen en zich aan verscheidene heren als suze-rein of leenheer op te dringen. De onderlinge verdeeldheid van de Ieren droeg er verder toe bij om de Engelse invloed geleidelijk nog meer te doen toenemen.

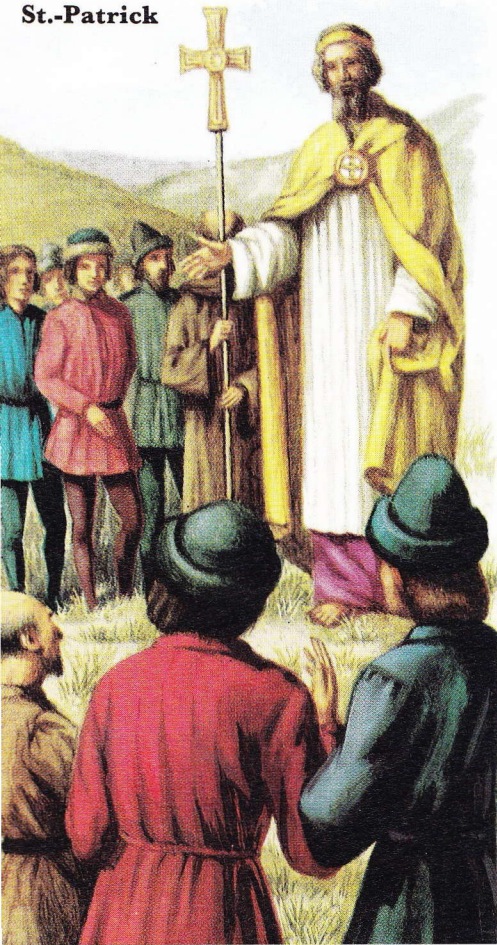
Door de breuk tussen Hendrik VIII en de paus, nam in Ierland de weerstand tegen de Engelse invloed scherp toe. Maar ondanks dat matigde de Engelse vorst zich in 1541 de titel van koning van Ierland aan. Gedurende zijn regering nam de Engelse druk daar-door nog in heftigheid toe, of-

Keltisch kruis

schoon de Ieren nooit aarzelden de wapens op te nemen om hun rechten te verdedigen. Nog in de 16e eeuw erkende de Ierse bevolking nog een van haar leiders Hugh O'Neill als koning (1591). Onder zijn bekwame leiding werd een militaire campagne tegen de Engelse indringers georganiseerd, die na aanvankelijke overwinningen uiteindelijk toch met een Ierse nederlaag strandde. Dergelijk verzet lokte daarna ook het brutale optreden uit van Oliver Cromwell, die op 15 augustus 1649 in Ierland landde en nog hetzelfde jaar enorme moordpartijen liet aanrichten te Drogheda en Wexford, waarvan niet enkel militairen, maar ook vele burgers het slachtoffer werden. Uitgestrekte Ierse landerijen kende hij toe aan Engelsen, meestal puriteinse soldaten en kooplieden. De band tussen Ierland en Engeland werd weer nauwer toegehaald. Toch bleven

St.-Patrick

de Ieren vasthouden aan het katholicisme. Het zou echter nog tot het begin van de 19e eeuw duren, vooraleer de Engelsen besloten Ierland en Engeland volledig te verenigen.

Op 1 januari 1801 werd de Act of Union, waarbij de aansluiting een feit werd, van kracht. Weldra zou Ierland met grote problemen af te rekenen hebben. In 1821 was het land, met bijna 7 miljoen inwoners, één der dichtstbevolkte gebieden van Europa. Dit aantal steeg nog in 1841 tot ruim 8 miljoen burgers. De landbouw die zulke snelle bevolkingsaan groei niet kon volgen, kon ook niet langer in de behoeften voorzien. Daarenboven was er nergens een spoor van nijverheid aan te duiden, uitgezonderd in het noordoosten (linnenindustrie). De jaren 1845 - 47 werden gekenmerkt door misoogsten in de aardappelteelt. Daardoor beleefde Ierland een verschrikkelijke hongersnood. De geweldige emigratiebewegingen die hierdoor ontstonden, veroorzaakten een ware ontvolking, waarvan nu nog de littekens zichtbaar zijn. In 1891 waren er nog amper 4,5 miljoen mensen. Thans telt Eire zonder Ulster nauwelijks 3 miljoen inwoners.

Wegens de ellendige omstandigheden waarin de Ierse bevolking leefde en de discriminatie die de Engelsen in Ierland doorvoerden, was het niet te verwonderen dat de Ieren hun strijd tegen Engeland voortzetten. Het verschuiven ervan naar het politieke vlak was voor een groot deel het werk van Daniel O'Connell, die de leider werd van de Ierse afgevaardigden in het Engelse parlement. In politiek opzicht trachtten de Ieren naar zelfstandigheid en op godsdienstig gebied verdedigden zij het katholieke geloof tegen de Engelse staatskerk. Sociaal ten slotte streefden zij naar betere levensomstandigheden. In de 2e helft der 19e eeuw werd de strijd voor de zelfstandigheid gevoerd door een ge-

Eire, het groene Erin of Ierland deelde vanaf de vroegste tijden het leven van het Europese vasteland. Eeuwenlang onderging het evenwel het juk van Engeland. Pas in 1948 slaagde de Ieren erin, na langdurige en verbeterde strijd, na verdrukking en ontvolking in de 19e eeuw door hongersnood en emigratie, dank zij de solidariteit der uitwijkelingen, eindelijk te zegevieren en de eigen vrijheid af te dwingen.

heime organisatie: the Fenians. Naar Amerika uitgeweken Ieren steunden en leidden deze groepering met het doel eens een Ierse Republiek op te richten. Vooral Charles Stewart Parnell trad nu op de voorgrond. Door parlementaire obstructie wou hij voorrang verkrijgen voor de problemen van de Ieren, die zelfbestuur of Home-Rule eisten. Parnell werd tevens president van de Irish National Land League, die de Ierse boeren beschermde tegen de willekeur van de Engelse landlords. Tot driemaal toe werd in Engeland een wetsontwerp voor Home-Rule in Ierland ingediend, doch tevergeefs. Elke poging strandde op de onwil van de Engelsen of van de protestanten van Ulster.

De Valera

Dit zette de Ieren evenwel nog meer aan. Juist met de eerste wereldoorlog werd de wet over zelfbestuur gestemd, doch nog niet in toepassing gebracht. Een nieuwe organisatie deze der Sinn Feiners wilde kordaat met Engeland breken. Na de oorlog ontplofte dan ook de bom. In 1922 bewerkten Collins en De Valera uiteindelijk de oprichting en de verdere ontwikkeling van de Ierse Vrijstaat, waarvan Ulster geen deel uitmaakt. Toch bleven tot 1948 nog heel wat verplichtingen aan de Engelse kroon bestaan.

gevechten te Dublin (1916)